

ט:

תלמוד צומד עשב. פי' שאס לא יהיו צריכים אלף לעשז אחד ירד על אותו עשז ועל שאר כל השדה לא ירדו: **נהיילא** מקמי מישראל. פי' גשם דק וסימנך מהולמא פירוש שמתחילה יוצא הפסולת ואח"כ הסולת פירוש שלא היו

עושין כמו דעצדין האידנא ^(א) היו כותשין החטין צמכתשת עד שנקלף כל הסוצין מעל החטים וכי הוו מרקדין על גבי נפה היה הפסולת הסוצין שעליו יוצא לכתחילה ואחר כך היה יוצא הסולת: **חרייא דעיוו**. פי' ריעי של עזים שצתחילה ריעי גדול וכשהיא פוסקת מתרחז וצל דק:

ואמר רבי יוחנן מעליותיו של חקב"ה כמאן בר' יהושע.

פי' כרזי יהושע דאמר כל העולם כולו ממנים העליונים הס שומים דאי כרזי אליעזר הא אמר מימי אוקיינוס הוא שותה:

^{קרי}

מאימתי פרק ראשון תענית

אקרויה. היו מקרין אותו מקרא זה צחלוס ואכחיד את שלשת הרועים צירח אחד שרוזין לעונשן צשמים משום דמכספי ליה: **קבל עליו**. רב שימי שתיקומא מלהקשות עוד: **יכול לכל**. כלומר יכול אין נותן מטר אח"כ הכל צריכין לו: **ס"ל לאיש**. אפילו בשביל אחד: **אי לאיש יכול לכל שדוסיו**. כלומר אינו יורד

עד שהוא צריך לכל שדותיו: **ס"ל שדו**. אפי' אינו צריך אלף בשדה אחד: **אי בשדה יכול עד שילעוך לכל השדה ס"ל עשז**. אפילו אינו צריך אלף לעשז אחד (עשז) בשביל ירק אחד יורד עליו מטר: **וסייר**. מעיין: **מישראל**. ערוגה: **עושה לו חויו**. לכל דייק הצא צעולם הזה להריק לו גשמים על שדותיו. צרישא צעי ומאי חזויס לשון רבים והדר צעי ומאי נינהו חזויס מאי נינהו דקרי חזוי: **ה"ג עיצא קלישסא דסווי עיצא סמיכסא**. דמותי עיצא כלפי הארץ: **נהילא**.

^(א) כמו קיטמא נהילא (חולין דף גא:): שהיא דקה. גשמים דקים כקמחא נהילא שהיא דקה הצאין תחילה למטר ואח"כ צא מטר: **אחי מיטרא**. גשמים יורדין לרזו ואין פוסקין מהר אצל צא מטר תחילה ומתחילין דקין לצא פוסקין מיד: **מהולמא**. שמתחילה יוצא קמח דק ולצסוף סוצין גסין: **חריא דעיוו**. ריעי של עזים צתחילה יוצאה גסה ולצסוף דקה ופוסק: **דסמרי**. דבש עושין מהן: **ובכלאי לא עסקי**. כלומר יכולין הן לעסוק תמיד שיש להן מזונות צול וכלא טורח: ^(א) **מלעריס**. בשלשול דאמרו (גיטין דף ע.) תמרי משחקן ומשלשגן: **מלא לנא דסכיני צווא**. שמתוך שלוקמין אותו צול אכולין מהן הרצה ומלעריס אותו: **ממימי אוקיינוס**. כלומר ממים של מטה ולא ממים של מעלה שנאמר ואד יעלה מן הארץ ששתה צארך ועלה: **מלוזין הן**. ^א ואין תצואה גדילה מהן: יוקו מטר לאדו. רקיעין מוזיליזן מים לעצים: **יוקו**. כמו יאקו. קל לעס ויאכלו (מלכים ב ד): **השרם מים עצי שחקיס**. העצים מחשרין כלומר משריזן המים לארך: **לנמדך**. אקרא דלקמן קאי: **ואומר מכין הרים לא גרסינן הכא:** ^(ט) **כרזי יהושע**. דלמר ממנים העליונים: **ואמר רבי יוחנן מעליותיו של מעלה**.

כלומר ממנים העליונים. ורבי יוחנן מים העליונים אתא לאשמועינן דאי לאו רבי יוחנן הוי אמינא דהכי קאמר מעליות שהקדוש צרוך הוא עומד צהם הוא משקה אותן למטה ולעולם המים מאוקיינוס: **ור' צברייתו** כדכתיב תהומות יכסיומו (שמות 10):

כל שלשת הרועים וגו'. כי הו' מוטרי מיניה אמר להו גיזלו רבנן בשלוס. רב שימי בר אשי הוה מקשי לרב פפא טובא, וימא חד [חזייה] דנפל על אפיה ובעי רחמי ואמר רחמנא שובן מכיסופא דשימי, קביל עליה שתיקומא ותו לא אקשי ליה. עבים הדקים נקראים חזויים, אמר רב פפא עיבא קלישתא דתותי עיבא סמיכתא, ונקראות פורחות. אמר רב יהודה נהילא. פי', מטר הוירד דק כמו קמח, אם הם תחלת ירידת המטר יורד מטר וסימנך נפה, שכיון שמתחלת לפלוט הדק פולטת סולת וצריך וכיוצא. אבל אם זו נהילא באחרית מטר, דע דפסק מטרא וזהו תמצית המטר, וסימנך דריא דעיווא, כיון

תורה אור השלם

- וְאֶבְחַד אֶת שְׁלֶשֶׁת הָרָעִים בְּיַרְדֵּךְ אֶחָד וְחֻקְצָר נִפְשֵׁי בָהֶם וְגַם נִפְשָׁם בְּחֶלְהָ בִּי: זכריה יא ח
- שְׁאֵלוּ מִן מֶטֶר בַּעַת מִלְקוּשׁ יי' עוֹשֶׂה חֲזוּיִים וּמֶטֶר גֶּשֶׁם יִתֵּן לָהֶם לְאִישׁ עֵשֶׂב בַּשָּׂדֶה: זכריה י א
- וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאָרֶץ וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאָרֶמֶת: בראשית ב ו
- וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲתֶם עֹבְרִים שָׂמָּה לְרִשְׁתָּהּ אֵין הָרִים וּבַקָּעַת לְמֶטֶר הַשָּׁמַיִם תִּשְׁתַּח מֵטָ: דברים יא יא
- כִּי יִגְרַע נֹטְפֵי מִיָּם וְיֻקְדּוּ מֶטֶר לְאָדָם: איוב לו כו
- וְהָיָה חֹשֶׁךְ סָבִיב וְיִי סִכּוֹת חֲשֵׁרֶת מִיָּם עֲבִי שְׁחֻקָּם: שמואל ב כב יב

- עוֹשֶׂה גְדֻלּוֹת עַד אֵין חֶקֶר וְנִפְלְאוֹת עַד אֵין מִסְפָּר: מלכים ב ו
- וְהָיָה מֶטֶר עַל פְּנֵי אֶרֶץ וְשִׁלַּח מִיָּם עַל פְּנֵי הָרָצוֹת: איוב ה י
- וְהָיָה דִּעְתָּךְ אִם לֹא שְׁמַעַת אֶל־יְיָ עוֹלָם יי' בּוֹרֵא קְצוֹת הָאָרֶץ לֹא יֵיעָף וְלֹא יִיָּגַע אֵין חֶקֶר לְתַבּוּנָתוֹ: ישעיהו מ כח
- מִכֵּין הָרִים בְּכַחוֹ נְאוֹר בְּגִבּוֹרָה: תהלים סה ז

- מִשְׁקֵה הָרִים מַעֲלִיָּתוֹ מִפְּרִי מַעֲשֵׂיךְ תִּשְׁבַּע הָאָרֶץ: תהלים קד יג
- יִתֵּן יי' אֶת מֶטֶר אֲרָצְךָ אֲבָק וְיִשֶּׁר מִן הַשָּׁמַיִם יִירֵד עֲלֶיךָ עַד הַשְּׁמָמָה: דברים כח כד
- כֹּסֶם כֶּבֶד מִי הָיָם נִתַּן בְּאֶצְרוֹת תְּהוֹמוֹת: תהלים לג ז

רבינו חננאל

אקרויה בחלמה ואכחיד את שלשת הרועים וגו'. כי הוו מוטרי מיניה אמר להו גיזלו רבנן בשלוס. רב שימי בר אשי הוה מקשי לרב פפא טובא, וימא חד [חזייה] דנפל על אפיה ובעי רחמי ואמר רחמנא שובן מכיסופא דשימי, קביל עליה שתיקומא ותו לא אקשי ליה. עבים הדקים נקראים חזויים, אמר רב פפא עיבא קלישתא דתותי עיבא סמיכתא, ונקראות פורחות. אמר רב יהודה נהילא. פי', מטר הוירד דק כמו קמח, אם הם תחלת ירידת המטר יורד מטר וסימנך נפה, שכיון שמתחלת לפלוט הדק פולטת סולת וצריך וכיוצא. אבל אם זו נהילא באחרית מטר, דע דפסק מטרא וזהו תמצית המטר, וסימנך דריא דעיווא, כיון

שאניו בא בקילוח אלא כעין שותת טפה לא נשאר בו כלום. תניא רבי אליעזר אומר כל העולם כולו מימי אוקינוס שותה, שנאמר ואד יעלה מן הארץ והשקה. ואע"פ שמלוזין מתחמקין הם בעבים. ר' יהושע אומר כל העולם כולו ממנים העליונים הוא שותה שנאמר למטר השמים תשתה מים. והאי דכתיב ואד יעלה מן הארץ, מלמד שעניי כבוד מתגברות ועולות לרקיע ופותחות פיהם כנוד ומקבלות מטר, שנאמר ויוקו מטר לאידו, ומנוקבות ככברה ומחשרות על הארץ, שנאמר חשרת מים עבי שחקים, ובין טפה לטפה כמלא נימא כו'.

מסורת הש"ס

^(א) [בצ"י הגיר' לשלמא ואין צרכות סד. ומ"ק כט.], ^(ב) [צ"ל בר' (ג)], פסחים פח. ע"ש, ^(ד) עירובין מה:, ^(ה) [צ"ל מתמתקין], ^(ו) [נעיל כ.], ^(ז) [צ"ל עושה גדולות ואין חקר (איוב ה פסוק ט)], ^(ח) גלג גרסינן הכא ע"י רש"י ד"ה לנמדך אלף נעיל כ. גרס לזה שפיר], ^(ט) ודיבור זה שייך בסמוך לאחר דיבור המתחיל ואמר ר' יוחנן].

הגהות הב"ח

^(א) גמ' לאזרות שמתללא צר תהומות כמאן כר"א: ^(ב) רש"י ד"ה נהילא כמו קיטמא נהילא. נ"ב צפ"ק דברכות אתא האי ליגנא אצל סאן צריך לפרש דמזמנה ליה לקמח שיש בו דק וגם כמו גשמים ומ"ש וסומנך מהולמא: ^(א) ד"ה מלעריס צ"ל צעודה: ^(ב) תוס' ד"ה נהילא כו' כמו דעבדין האידנא אלא הוי שומקן].

גליון הש"ס

^{רש"י} ד"ה מלוחים ואין תבואה גדילה מהן. לא ידעמי למאי צריך לזה ולא כפשוטו שאנו רואים בחוש שאינם מלוחים:

הגהות הגר"א

[א] גמ' (וכמיז מכין הרים צכחו וגו') מח"מ:

רבינו גרשום

יכול לכל. כלומר, שאינו יורד גשם אלא בשביל כולם, ת"ל לאיש, שמוריד לו מטר בשביל חפלתו. נהילא. מטר דקה, סימן דאחי מיטרא. מהולמא. שבתחלה מוציא קמח דקה ולבסוף מוציא עבה. חריא דעיוו. ריעי של עזים שמוציא ריעי לבסוף דק. כמאן בר' יהושע. דאמר ממנים העליונים הם. כמאן בר' אליעזר. דאמר מן הארץ עולה מטר.